

Гуманітарні проблеми медицини та питання викладання у вищій медичній школі

УДК: 614

Белікова І.В.

ЄДИНИЙ МЕДИЧНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЯК ОСНОВА ЯКІСНОГО УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЗЮ

Ситуація, яка склалася в сучасній охороні здоров'я України, потребує зміни державної політики і стратегії щодо неї, проведення реорганізації управління в галузі. Управління ресурсами галузі не може ефективно проводитися без достатньої оперативної, надійної, своєчасної та достовірної інформації. Інформація утворює основу процесу управління, оскільки саме вона містить відомості, необхідні для оцінки ситуації та прийняття управлінських рішень, а управління передбачає вплив на об'єкт, здійснюване шляхом видачі керуючих команд, що розробляються на основі аналізу наявних інформаційних характеристик ситуації. Стратегічним напрямком розвитку інформаційного забезпечення проблем управління є формування єдиного інформаційного простору і єдиної інформаційної системи, надання та фінансування медичної допомоги населенню. Тільки при новому підході, за умови повноцінного інформаційного забезпечення процесів управління заснованому на постійному зборі та аналізі об'єктивних даних заклади охорони здоров'я здатні надавати населенню доступну, якісну медичну допомогу. В рамках реформування галузі охорони здоров'я впровадження ефективного інформаційного медичного простору сприятиме гідному входженню України до світової спільноти.

Ключові слова: управління, інформація, єдиний інформаційний простір.

Для розвитку будь-якого людського суспільства необхідні матеріальні, інструментальні, енергетичні та інформаційні ресурси. Нині це період, що характеризується небувалим зростанням обсягу інформаційних потоків. Це відноситься як до економіки, так і до соціальної сфери [7].

Ситуація, яка склалася в сучасній охороні здоров'я України, потребує зміни державної політики і стратегії щодо неї, проведення реорганізації управління в галузі. Трансформації в соціальної, політичній, економічній і екологічних сферах життя українського суспільства зумовлюють відповідні зміни в національній системі охорони здоров'я. Державна влада і суспільство взаємно відповідальні за стан здоров'я нації, а отже, і за її безпеку [2,5].

Для наближення охорони здоров'я України до рівня, характерного для найбільш передових країн, крім великих інвестицій в оснащення лікувально-профілактичних установ і організацій, зміни організаційної структури галузі потрібне забезпечення якісно нового підходу до збирання інформації [3].

Управління ресурсами галузі не може ефективно проводитися без достатньої оперативної, надійної, своєчасної та достовірної інформації. Інформація утворює основу процесу управління, оскільки саме вона містить відомості, необхідні для оцінки ситуації та прийняття управлінських рішень,

а управління передбачає вплив на об'єкт, здійснюваний шляхом видачі керуючих команд, що розробляються на основі аналізу наявних інформаційних характеристик ситуації [5,6].

Важлива роль в цьому процесі відводиться підвищенню якості інформаційного забезпечення процесів управління на основі впровадження інформаційних комп'ютерних технологій. Багато фахівців відводять інформаційним технологіям пріоритетну роль в цьому процесі, оскільки саме дані технології забезпечують створення таких механізмів підвищення якості управління як знання і взаємозв'язок суб'єктів управління [1,4,7].

Таким чином, вищевикладене обумовлює потребу в комплексному вивченні стану інформаційно-аналітичного забезпечення закладів охорони здоров'я, забезпечення нормативно-правовими документами, які відповідають сучасній стратегії розвитку та оптимізації управління в галузі.

Мета дослідження

Провести аналіз існуючої нормативно-правової бази щодо формування єдиного медичного інформаційного простору та вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення закладів охорони здоров'я, спрямованих на оптимізацію управління в сучасних умовах.

Методи дослідження

Історичний, бібліосемантичний, контент-аналіз.

Інформаційний простір сучасності надзвичайно великий. Можливість доступу до інформації, як правило, обмежується її відомчою належністю й обумовлена найчастіше посадовим становищем і соціальним статусом споживача.

Медична інформація в цій низці займає особливе місце. В залежності від характеру, змісту та сфери застосування медичну інформацію слід підрозділяти на наукову, інформацію, що виникає в процесі надання медичної допомоги та відображена в медичних документах, статистичну інформацію, суспільну інформацію з питань охорони здоров'я, інформаційно-рекламну та кон'юнктуру інформацію та ін.

Медична інформація необхідна для прийняття рішень на будь-якому з рівнів управління охороною здоров'я. На сьогоднішній день в державі відсутній облік суб'єктів господарської діяльності, які проваджують медичну (фармацевтичну) практику, що не дозволяє оптимізувати мережу закладів охорони здоров'я відповідно до потреб населення, а, відповідно, ефективно використовувати бюджетні асигнування, унеможливує розроблення достовірного прогнозу потреби в медичних кадрах.

Стратегічним напрямком розвитку інформаційного забезпечення проблем управління є формування єдиного інформаційного простору і єдиної інформаційної системи, надання та фінансування медичної допомоги населенню.

Єдиний інформаційний простір являє собою сукупність баз та банків даних, технологій їх ведення і використання, інформаційно-телекомунікаційних систем та мереж, які функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами, що забезпечує інформаційну взаємодію організацій і громадян, а також задоволення їх інформаційних потреб.

Принципову значимість набуває положення про те, що для реалізації цілей Глобальної стратегії ВООЗ «Здоров'я для всіх» (1995, 2001), інформаційно-аналітичний процес, як системне явище, повинен спиратися на досить опрацьовану методологічну базу, що дозволяє і самій інформаційній системі надавати позитивний вплив на діяльність медичних служб та здоров'я людей.

У 2010 році в Женеві під егідою ООН відбувся всесвітній саміт інформаційного суспільства, у програмних документах зафіксовано, що до 2010 року всі національні уряди повинні розробити і прийняти «всеосяжні, націлені на перспективу та життєздатні електронні стратегії як невід'ємну складову національних планів розвитку та стратегій подолання бідності», та у 2015 році кожній країні належить відзвітувати перед міжнародним співтовариством за досягнення конкретних контрольних показників розвитку інформаційного суспільства.

Уряд України постійно працює над розробками напрямів інформатизації суспільства, в тому числі в галузі охорони здоров'я, що отримало відображення у нормативно-правових документах:

- 1993 рік: Наказ Президента України № 186/93 «Про державну політику інформатизації в Україні»;
 - 1994 рік: Постанова Кабінету Міністрів № 605 «Питання інформатизації» (втратила чинність);
 - 1995 рік: Концепція державної політики інформатизації охорони здоров'я України;
 - 1997 рік: Наказ МОЗ України № 349 «Про першочергові заходи щодо інформатизації в галузі охорони здоров'я»;
 - 1998 рік: Закон України № 75/98-ВР «Про концепцію національної програми інформатизації»;
 - 1998 рік: Наказ МОЗ №127 «Про створення Єдиного інформаційного поля системи охорони здоров'я України»;
 - 2003 рік: Закон України N 852-IV «Про електронний цифровий підпис»;
 - 2006 рік: Наказ № 178 Про Координаційну раду з питань інформатизації системи охорони здоров'я МОЗ України
 - 2007 рік: Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки»;
 - 2008-2010 рік: Створено Державний комітет інформатизації;
 - 2010 рік: Наказ МОЗ N 815 Про проведення пілотного проекту з впровадження Електронного реєстру пацієнтів та Єдиного електронного реєстру листків непрацездатності в закладах охорони здоров'я.
- Враховуючи свій та Європейський досвід, визначаємо оптимальні шляхи інформатизації галузі охорони здоров'я України:
- впровадження електронного реєстру пацієнтів;
 - оснащення робочих місць лікарів електронними системами підтримки прийняття клінічних рішень, засобами формування та ведення електронної історії хвороби, засобами електронної виписки лікарських засобів;
 - розвиток інфраструктури інформаційних технологій в медицині, включаючи взаємодію ЛПУ з регіональними і державними центрами обробки даних;
 - організація ефективного електронного обміну даними на всіх рівнях - всередині медичного закладу, між медичними установами, з одного боку, та контролюючими органами - з іншого;
 - інтеграція інформаційних систем ЛПЗ між собою, з іншими інформаційними продуктами та системами, а також з інформаційними мережами інших відомств і організацій;
 - покращення інформаційної підтримки

управлінської діяльності в ЛПЗ, включаючи контроль якості, формування статистики, передачу інформації та контроль рішень.

З точки зору інформаційних технологій важливо правильно вибрати середовище розробки впроваджуваної системи. В століття комп'ютеризації, рано чи пізно перед співробітниками лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ) виникне необхідність автоматизації своєї діяльності. При цьому слід звернути особливу увагу не тільки на функціональність запропонованої системи, а й на середовище реалізації даного продукту.

Важливість застосування медичної інформаційної системи для підвищення ефективності діяльності ЛПЗ не викликає сумніву.

Комплексна інформатизація закладів охорони здоров'я регіонів України дозволить:

- забезпечити швидкий доступ до поточної, найбільш повної і достовірної інформації (сюди входять всі дані про пацієнта, його амбулаторна карта, своєчасне надходження результатів аналізів, перегляд рентгенівських знімків та ін.);

- підвищити якість та доступність послуг, що надаються медичними установами пацієнтам;

- скоротити витрати робочого часу на обслуговування пацієнтів і управління медичним закладом за рахунок повної автоматизації рутинних операцій по заповненню паперових форм;

- позбавити лікарів і адміністрацію від трудомісткого процесу складання звітів;

- уникнути втрат інформації;

- при формуванні статистичної звітності закладу мінімізувати «людський фактор» помилки.

Таким чином, головне завдання системи - формування повної і достовірної інформації про

медичну діяльність органів і організацій державної та приватної систем охорони здоров'я в цілях управління якістю медичної діяльності і здійснення державного регулювання медичної діяльності.

Враховуючи викладене, можна стверджувати, що тільки при новому підході, за умови повноцінного інформаційного забезпечення процесів управління заснованому на постійному зборі та аналізі об'єктивних даних заклади охорони здоров'я здатні надавати населенню доступну, якісну медичну допомогу. В рамках реформування галузі охорони здоров'я впровадження ефективного інформаційного медичного простору сприятиме гідному входженню України до світової спільноти.

Література

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки»/ <http://www.moz.gov.ua>
2. Слабкий Г.О. К вопросу о реформировании системы здравоохранения: международный опыт / Г.А. Слабкий, Г.Я. Пархоменко / Український медичний часопис. – 2012. – №3 (89). – С. 14-16.
3. Лободіна З. Доступність медичної допомоги для населення: проблеми та перспективи забезпечення / З. Лободіна // Ефективність державного управління. – 2010. – №4. – С. 285-293.
4. Надюк З.О. Державне регулювання і економічні інститути у сфері охорони здоров'я. Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Мелітополь, 8-10 вересня 2006 р. / За заг. ред. А.А. Ткач ; МІДМУ ГУ "ЗІДМУ". – Мелітополь, 2006. – С. 185-186.
5. Оленін В.М. Информационные технологии в здравоохранении: состояние, проблемы / В.М.Оленін, Ю.А.Хунов // Вісн. соц.гігієни та організ.охор.здоров'я України. – 2002. – №1. – С.43-47.
6. Проект постанови КМУ України «Про створення Єдиного державного медичного реєстру»
7. Солоненко І.М. Управління організаційними змінами у сфері охорони здоров'я : монографія / І.М. Солоненко, І.В. Рожкова. – К. : Фенікс, 2008. – 276 с.
8. Шепеленко І.В. Науково-інформаційні ресурси у галузі охорони здоров'я України: проблеми їх формування і використання / І.В.Шепеленко, О.М.Литкевич // Охорона здоров'я України. – 2002. – №1. – С.9-13.

Реферат

ЕДИНСТВЕННИЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНФОРМАЦИОННЫЙ ПРОСТОР КАК ОСНОВА КАЧЕСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ОТРАСЛЬЮ

Беликова И.В.

Ключевые слова: управление, информация, единое информационное пространство.

Ситуация, которая сложилась в современном здравоохранении Украины, требует изменения государственной политики и стратегии реорганизации управления в отрасли. Управление ресурсами отрасли не может эффективно проводиться без достаточной оперативной, надежной, своевременной и достоверной информации. Информация образует основу процесса управления, поскольку именно она содержит сведения, необходимые для оценки ситуации и принятия управленческих решений, а управление предполагает воздействие на объект, осуществляемое путем выдачи управляющих команд, разрабатываемых на основе анализа имеющихся информационных характеристик ситуации. Стратегическим направлением развития информационного обеспечения проблем управления является формирование единого информационного пространства и единой информационной системы предоставления и финансирования медицинской помощи населению. Только при новом подходе, при условии полноценного информационного обеспечения процессов управления, основанных на постоянном сборе и анализе объективных данных, учреждения здравоохранения могут предоставить населению доступную, качественную медицинскую помощь. В рамках реформирования здравоохранения, внедрение эффективного информационного медицинского пространства способствует достойному входению Украины в мировое сообщество.

Summary

SINGLE MEDICAL INFORMATION SPACE AS INDISPENSIBLE CONDITION FOR PROPER EDUCATIONAL MANAGEMENT

Belikova I.V.

Key words: management, information, single information space.

The critic situation in the field of Ukrainian Health Care needs new state approaches and strategies aimed to reform the management of health care. This management is of little effectiveness when there is no opportune reliable information. It forms the background for effective management as it provides with the information which is necessary to estimate a certain situation and to make a correct decision. Effective management intends to influence over objects by directives based on the analysis of information characteristics of the situation. The principal approach in the development of information service of the health care management consists in the creating the single information area and single information system for delivering health care and its financing. Only the new approach grounded on the non-stop collection and analysis of data obtained from health care institutions may provide Ukrainian population with reasonable and effective health care services

УДК: 614.253.4:371.59.015.3

Вакалюк І. І.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ХВОРИМИ ТЕРАПЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Івано-Франківський національний медичний університет

У роботі наведені шляхи оптимізації викладання предмету "Догляд за хворими в терапії" для студентів 2 курсу стоматологічного факультету по веденню хворих терапевтичного профілю. Показано, що організація навчального процесу за кредитно-модульною системою освіти згідно з вимогами Болонського процесу забезпечує краще виживання знань студентів та більш предметну диференціацію. Доведено, що невід'ємною частиною успішного проведення заняття є активне залучення в навчальний процес роботи студента біля ліжка хворого, тематичне унаочнення заняття муляжами, таблицями, стендами, створення бази ситуаційних задач і запитань для тестового контролю. Визначено перспективи подальшого вдосконалення викладання предмету "Догляд за хворими в терапії" шляхом впровадження ігрової методики проведення заняття у вигляді конкурсів, вікторин, ділових ігор із розподілом ролей.

Ключові слова: догляд за хворими, навчальний процес, робоча програма, Болонська система.

Вступ

Вивчення основ догляду за хворими має першочергове значення для підготовки лікарів усіх спеціальностей. Особливу роль знання предмету відіграє при підготовці лікарів-стоматологів, специфіка роботи яких потребує, з одного боку, вміння широкого клінічного мислення під час професійної оцінки профільних хворих, з іншого – глибокої профілізації під час вивчення базисних та суміжних клінічних дисциплін.

Зрозуміло, що стоматологічні захворювання можуть виникати у хворих із різною патологією, зокрема, терапевтичного профілю. Саме знання загально-гігієнічних принципів ведення таких пацієнтів, дотримання та забезпечення харчового, питного режимів із врахуванням стану гемодинаміки та створення комфортних умов перебування хворого в стаціонарі позитивно впливає на перебіг захворювання, прискорює процес одужання та, в цілому, є невід'ємним складовим компонентом комплексного лікування [1].

Викладання предмету догляду за хворими передбачає інтеграцію знань з іншими дисциплінами "по вертикалі" та формування вміння застосовувати отримані навички в подальшому навчанні та у професійній діяльності лікаря. Відповідно до навчального плану, вивчення студен-

тами-стоматологами даного предмету передбачено у III семестрі, коли студентами набуті необхідні знання з основних базових дисциплін, а саме, медичної біології, медичної та біологічної фізики, анатомії людини, фізіології, біоорганічної та біологічної хімії, мікробіології, вірусології, імунології. У свою чергу, оволодіння методиками догляду за хворими формує засади подальшого вивчення студентами клінічних дисциплін, зокрема, пропедевтики внутрішньої медицини, загальної хірургії, медичної психології, внутрішньої медицини та інфекційних хвороб.

Впродовж багатьох років викладання предмету "Догляд за хворими" згідно навчально-методичних планів виносилось на літню практику. Суттєвим недоліком цього, на нашу думку, було те, що за таких умов заняття позбавлене чіткої структуризації, адже проходило без безпосередньої участі викладача. Зрозуміло, що під впливом тільки загального керівництва втрачається необхідний об'єм контролюючої ролі педагога над засвоєнням теоретичного матеріалу та оволодінням необхідними практичними навичками. Організація ж навчального процесу за кредитно-модульною системою освіти згідно з вимогами Болонського процесу забезпечує краще виживання знань студентів та більш предметну диференціацію.